

מסדר החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ושלוש

במדבר (תשכ"ד)

פרק ד'

א. ד א-ב וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמרו:
נשא את ראש בני קחה סחור בני לוי למשפחותם לבית אבותם...

אברנאל ... ולפי שהיה קחה נשא כלי הקודש וקודש הקדשים, אמרו "נשא את ראש בני קחה סחור בני לוי", רוצה לומר, שינשאם ויכבדם, כי מהם כהנים ומהם לויים, והם נושאי כלי הקודש, ולכן יפרסם שהם פעולים וחשובים מכל שאר בני לוי, שינטלם וינשאם בכבוד יותר מכולם, אבל אחר זה בסדר "נשא" זכר הכתוב מספרם ובעבור המספר ההוא אמר "נשא את ראש".

א מה היא התסיחה בפסוקים שרצה ליישב?

ב. שאלות בראב"ע

- 1) ב' ד"ה נשא את ראש בני קחה: בתחילה עבור משה ואהרן.
 - 2) ג' ד"ה מנו שלשים שנה: קרוב מארבעה שבועות בן חמשים שבעה שבועות, כי אז יחסר כח הגוף.
 - 3) ג' ד"ה מלאכה באהל מועד: מלאכת המשא.
 - 4) ו' ד"ה ונתנו עליו: על המסך. ויש אומרים: כי ישוב עליו על מלת את שהוא את פרכת וכסוהו (יהושע ב' ו') "ותצפנו".
 - 5) ו' ד"ה מלמעלה: יש אומרים: על כסוי אור תחש, והנכון בעיני, שפירושו: וכבר פרושו בגז כליה חלת מלמעלה לפרוכת המסך. ואם לדרך כבוד, יתכן גם הראשון. ואור תחש מפני הקשם והאבק.
 - 6) ו' ד"ה ושמו בדיו: הנה יסירום עד שיכסה ארון. ויש אומרים: ושמו בדיו על מתפות הוושאים.
 - 7) יג ד"ה ודשנו: הסרת הצפן מעל המזבח.
 - 8) טו ד"ה נשא בני קחה באהל מועד: כי האהל והמשכן הם לא ישארו.
 - 9) יס ד"ה ותיו: יוסיפו חיים ד"ה ולא ימותו: בכרה. והפעם, כי אם ישמרו יקבלו
- מה קשה לוי?
 - (א) מה פירוש המלה "שבועות" כאן?
 - א (ב) כיצד סתייבת על ידי דבריו אלה הסתירה בין פסוקנו לבין ה' כ"ד? (וע' גם רש"י כאן!)
 - אא למה לו לומר זאת, הלא הדבר נאמר בפירוש בפ' ס"ו? מה תסיחה ישב על ידי כך?
 - (א) למה לא הסתפק בפרושו הראשון, מה ראה צורך להוסיף עוד את פרושו השני?
 - א (ב) מהי ראיתו מיהושע ב' ו', במה דומה הפסוק ההוא לפסוקנו?
 - א (א) מה קשה לוי?
 - (ב) מה ההבדל בין שני פרושיו? (בין ה"יש אומרים" ובין "הנכון בעיני?")
 - (ג) למה לא נראה לו הפירוש הראשון?
 - (ד) השנה לפרושו גם את דבריו בר' כ"ד י"ד ד"ה אותה תוכחת. שם י"ט ג' ד"ה ויקרא אליו ה'. מה הסוחרף בדרך פרושו למקוטנו ולשני המקומות החס?
 - א (א) מה קשה לוי?
 - (ב) מה ההבדל בין שני פרושיו?
 - א מה קשה לוי? השוה תהלים כג ה'!
 - אא (א) מה קשה לוי? א (ב) מה ההבדל בין "האהל" לבין "המשכן"?
 - א (ג) אל מי מוסבת מלת "הם"?
 - (א) מה קשה לו במסוקנו?
 - (ב) השוה דבריו לפרושו שם' כא יא ד"ה ואם... ואמר הגאון

מה טעם לומר "אין כסף" אחר
 שאמר "חנם"? והוא הטיב כי אם
 חלתה בביתו והוציא עליה
 ברפואות, לא הפרע לו כלום.
 ולפי דעתו אין צרך, כי הוא
 תוספת באור כדרך (מלכ' ב' כ' א)
 "כי מה אתה ולא תחיה".

שכר ואם לא יענשו כי יתכן
 שלא יענשו על כן ולא ימותו.

xx - מה התבדל העקרוני בין
 פרושו למקומנו ובין
 פרושו שם (במלכ' ב'
 כ' א')? מהי סבת השוני
 הזו?

ג. י"ח אל תכריחו את שבט משפחת הקהתי.

אבן כספי: משנה כספ.

ואמר "אל תכריחו", פי אם לא יהיו שוטרים את הקדשים מנגע במ ואף מראות
 בהם, יהיו הקהתיים נכרתים, וכאלו אחרו ובניו יכריתום. ובזה יזחם הפועל
לפעול בכונה שנית ובטח שבמקרה, וכבר קדם כל זה במקומות רבים.

1. מה הקשי בפסוקנו?

xx 2. הסבר את המלים המסומנות בקו.

xx 3. תן דוגמא אחת מן "המקומות הרבים" שבהם נמצאת
 אותה תופעה.

ד. סתר דברי האגדה

י"ח - כ': אל תכריחו את שבט משפחת הקהתי סתוך הלוויים. וזאת עשו להם וחיו ולא
 ימותו בגשתם את קדש הקדשים: אחרו ובניו, יבואו ושמו אותם איש איש על
 עבודתו ואל מסאו ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו.

בסדר רבה ה'

... שאמר ר' אלעזר בן פדת בשם ר"י בן זמרא:
 (מרב קדושתו של ארון היו נזוקין) וחיו כל אחד ואחד רצין (= פן הארון),
 זה נוטל את השלחן וזה נוטל את המנורה וזה נוטל את המזבחות ובורחים
 מן הארון, מפני שהיה סזיקן והיה הארון כאלו מתבזה, והיה הקב"ה כועס
 עליהם... אמר לו הקב"ה למשה ולאחריו: עשו להם תקנה לבני קהת, כדי שלא
 יכרתו, שלא יהיו מניחין הארון ובורחין... "אל תכריחו את שבט משפחת
 הקהתי" אלא יבא אחרו ובניו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל מסאו כדי
 שלא יוכלו להתחלף מעבודה לעבודה ומטעם למסא.

ר' שמואל בר' בחמן אמר:

חט ושלום לא היו בני קהת מניחין את הארון ורצין לשלחן ומנורה אלא היו
 נותנים את נפשם על הארון. ואם כן למה היה מזהיר עליהם "אל תכריחו את
 שבט משפחת הקהתי"? אלא מפני שהיו יודעין שכל מי שטוען הארון שכרו
 מרובה, והיו מניחין את השלחן והמנורה והמזבחות וכלם רצין לארון ליטול
 זכרן וסתוך כך היה זה מריב ואומר: "אני טוען כאן", וזה פריב ואומר:
 "אני טוען כאן" וסתוך כך היו נוהגין בקלות ראש (בשאר כלים)...

אמר אלוקים למשה: עשה להם תקנה, כדי שלא יתכלו מן העולם, אלא יסדרו
 אותם על עבודתם ועל מטמאם, שלא יריבו זה עם זה, זה אומר: "אני טוען
 בארון" וזה אומר: "לא", אלא אני טוען בארון", ולא היה יודע אחד מה
 קבוע לו ומה מטאו. אמר הקב"ה: "יהיו אחרו ובניו נכנסים ונותנים לכל
 אחד ואחד טעונו, שנאמר: "אחרו ובניו יבואו ושמו אותם איש איש על
 עבודתו ועל מטאו".

1. האם מסכים המדרש בפרושו ל"אל תכריחו" עם הפירוש
 שניתן לו לעיל בשאלה ג?

ק. שתי סכנות שונות אורבות לדעת שני החכמים הג"ל
 לבני קהת, הסבר במה עלולים בני קהת להכשל ומה
 המסומל בכשלוונות אלה?